

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นที่ต่างกัน 2) เปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นที่ต่างกัน 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา และ 4) กำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (complete needs assessment research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษากำหนดความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นที่ต่างกัน โดยใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถาม และ 2) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาและการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นดังกล่าว โดยใช้การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแปลและพัฒนามาจากแบบวัดความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและโรงเรียน ของมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-แมดิสัน (Bogenschneider, Johnson & Covalt, 1997) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทำตาราง 2 มิติ (cross-tabulation) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL) และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นที่ต่างกัน

ครอบครัวมีระดับการร่วมมือรวมพลังในด้านการตัดสินใจสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการร่วมมือรวมพลังกับชุมชน และด้านการอาสาสมัคร ตามลำดับ โดยผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 มีระดับการร่วมมือรวมพลังสูงที่สุด รองลงมาคือผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3, 1 และ 2 ตามลำดับ โดยผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 มีระดับการร่วมมือรวมพลังด้านการติดต่อสื่อสารสูงที่สุด ส่วนผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2, 3 และ 4 มีระดับการร่วมมือรวมพลังด้านการตัดสินใจสูงที่สุด และในทุกช่วงชั้นมีระดับการร่วมมือรวมพลังในด้านการอาสาสมัครต่ำที่สุด

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นต่างกัน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นต่างกัน พบว่า การร่วมมือรวมพลังด้านการอาสาสมัครมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของการร่วมมือรวมพลังด้านการอาสาสมัครต่ำกว่าผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 และ 4

3. การประเมินความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นต่างกัน

ความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาประกอบด้วยความต้องการจำเป็นใน 6 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือรวมพลังกับชุมชน พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนในทุกช่วงชั้นมีความต้องการจำเป็นด้านการอาสาสมัครสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการร่วมมือรวมพลังกับชุมชน ส่วนความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 3-6 ของแต่ละช่วงชั้นมีความแตกต่างกันคือ ผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 4 มีความต้องการจำเป็นด้านการอบรมเลี้ยงดูเป็นลำดับที่ 3 และมีความต้องการจำเป็นด้านการเรียนรู้ที่บ้านเป็นลำดับที่ 4 แต่ผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 มีความต้องการจำเป็นด้านการเรียนรู้ที่บ้านเป็นลำดับที่ 3 และมีความต้องการจำเป็นด้านการอบรมเลี้ยงดูเป็นลำดับที่ 4 สำหรับความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 5 และ 6 พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 มีความต้องการจำเป็นด้านการติดต่อสื่อสารเป็นลำดับที่ 5 และมีความต้องการจำเป็นด้านการตัดสินใจเป็นลำดับที่ 6 ส่วน

ผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 มีความต้องการจำเป็นด้านการตัดสินใจเป็นลำดับที่ 5 และมีความต้องการจำเป็นด้านการติดต่อสื่อสารเป็นลำดับที่ 6 และผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 มีความต้องการจำเป็นด้านการตัดสินใจและด้านการติดต่อสื่อสารเป็นลำดับที่ 5 แสดงว่าผู้ปกครองของนักเรียนในทุกช่วงชั้นมีความต้องการจำเป็นด้านการอาสาสมัครอย่างเร่งด่วนมากกว่าด้านอื่น

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครอง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษามี 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านโรงเรียน โดยปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา ส่วนปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย การขาดประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครู และการขาดการประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน

4.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา (NEEDS) พบว่า ค่า $\chi^2 = 19.37$ ค่า $P = 0.99756$ ค่าองศาอิสระเท่ากับ 40 ดัชนีวัดความกลมกลืน $GFI = 0.99$ กับดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว $AGFI = 0.98$ ซึ่งเข้าใกล้ 1 และดัชนีกำลังสองของเศษที่เหลือ $RMR = 0.022$ มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 7

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความต้องการจำเป็นของเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา (NEEDS) สามารถสรุปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในโมเดลได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา (NEEDS) มากที่สุด คือ ช่วงชั้นของผู้เรียน (STAGE) รองลงมาคือ ภูมิหลังของผู้ปกครอง (BACKGRND)

เมื่อพิจารณาปัจจัยภูมิหลังของผู้ปกครอง (BACKGRND) พบว่า ตัวแปรเพศ (SEX) อายุ (AGE) ความสัมพันธ์กับนักเรียน (RELATION) สถานภาพสมรส (STATUS) ระดับการศึกษา (EDU) และรายได้ของครอบครัว (INCOME) มีอิทธิพลทางลบต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา (NEEDS) ยกเว้นตัวแปรอาชีพ (OCCU) กล่าวคือ ผู้ปกครองที่เป็นเพศชายมีความต้องการจำเป็นสูงกว่าผู้ปกครองเพศหญิง ผู้ปกครองที่มีอายุมากมีความต้องการจำเป็นสูงกว่าผู้ปกครองที่มีอายุน้อย ผู้ปกครองที่เป็นบิดา-มารดาของนักเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงกว่าผู้ปกครองที่เป็นญาติของนักเรียน ผู้ปกครองที่มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกันมีความต้องการจำเป็นสูงกว่าผู้ปกครองที่มีสถานภาพสมรสที่ไม่ใช่สมรสอยู่ด้วยกัน ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงมีความต้องการจำเป็นสูงกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำ และผู้ปกครองที่มีรายได้สูงมีความต้องการจำเป็นสูงกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำ เมื่อพิจารณาปัจจัยช่วงชั้นของผู้เรียน (STAGE) พบว่าตัวแปรช่วงชั้นของผู้เรียน มีอิทธิพลทางลบต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา (NEEDS) กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่สูงขึ้น ผู้ปกครองจะมีความต้องการจำเป็นสูงขึ้น

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา พบว่า ปัจจัยภูมิหลังของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา คือ รายได้ของครอบครัว นอกจากนี้ จากการศึกษาเชิงคุณภาพยังให้ข้อมูลที่ระบุปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นของการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง การขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา การขาดประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครู และการขาดการประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน

5. แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา

จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครอง ทำให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาใน 6 ด้าน คือ การอบรมเลี้ยงดู การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือรวมพลังกับชุมชน ดังนี้

5.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ การฝึกอบรม การจัดทำคู่มือรักพ่อแม่ ความรักและความใกล้ชิดจากครูและผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้าน การมีระบบครูที่ปรึกษาที่ดี การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และการใช้หลักพระพุทธศาสนา

5.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารด้วยวิธีที่หลากหลาย การพัฒนาและปรับปรุงการติดต่อสื่อสารอยู่ตลอดเวลา การทำงานอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ บุคลิกภาพที่ดีของครู การต้อนรับอย่างดี และการจัดทำข้อมูลของครูและผู้ปกครอง

5.3 ด้านการอาสาสมัคร ได้แก่ การวางแผนที่ดี การเปิดโอกาสของโรงเรียน การสำรวจความรู้ความสามารถของอาสาสมัคร และการจัดทำตารางเวลาการทำงานอาสาสมัครที่หลากหลาย

5.4 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ได้แก่ การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและการออกแบบกิจกรรมให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน

5.5 ด้านการตัดสินใจ ได้แก่ การจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง การเป็นคณะกรรมการโรงเรียน และการเปิดโอกาสของโรงเรียน

5.6 ด้านการร่วมมือรวมพลังกับชุมชน ได้แก่ การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ การช่วยพัฒนาสถานที่ และการเปิดอาคารสถานที่ของโรงเรียนเพื่อให้บริการแก่ชุมชน

อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านต่างก็มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ไม่มีแนวทางใดที่เป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา เนื่องจากสภาพบริบทของโรงเรียนและผู้ปกครองในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ดังนั้นควรพิจารณาเลือกใช้แนวทางให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนและผู้ปกครอง นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่ควรทำเป็นอันดับแรก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นที่ต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวม ผู้ปกครองของนักเรียนมีระดับการร่วมมือรวมพลังด้านการตัดสินใจสูงสุด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากในปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 ได้กำหนดให้ทางสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ได้รับการคัดเลือกมาจากผู้ปกครองหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นตัวแทนจากส่วนต่าง ๆ มีส่วนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน รวมทั้งการกำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็พบว่าทางโรงเรียนก็

เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ผู้ปกครองของนักเรียนมีระดับการร่วมมือรวมพลังด้านการตัดสินใจสูงสุด ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกตามช่วงชั้นของนักเรียน พบว่าผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 มีระดับการร่วมมือรวมพลังด้านการติดต่อสื่อสารสูงสุด ซึ่งแตกต่างจากผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2, 3 และ 4 ที่มีระดับการร่วมมือรวมพลังด้านการตัดสินใจสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 ยังเป็นเด็กเล็ก ผู้ปกครองจึงได้ให้ความเอาใจใส่และมีการติดต่อสื่อสารพูดคุยกับครูอยู่เสมอ ซึ่งจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครอง พบว่า ส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูและผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กัน ก็คือ เวลาที่ผู้ปกครองไปรับไปส่งนักเรียน ซึ่งผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 ควรจะมีการไปรับไปส่งนักเรียนมากกว่าในช่วงชั้นอื่น ๆ

2. ความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในช่วงชั้นที่ต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า การร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษามีความต้องการจำเป็นในทุกด้าน โดยเฉพาะการร่วมมือรวมพลังในด้านอาสาสมัครมีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการร่วมมือรวมพลังกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549) ที่พบว่า ครอบครัวมีความตระหนักรู้บทบาท มีความรู้ความเข้าใจในบทบาท และมีทักษะความสามารถแสดงบทบาทอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยมีความต้องการจำเป็นในด้านการอาสาชวยงานโรงเรียน และด้านการร่วมมือรวมพลังกับชุมชนมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกตุฤดี ราชไชยา (2547) ที่พบว่าบทบาทด้านที่พ่อแม่ยังมีการส่งเสริมน้อย ได้แก่ ด้านการอาสาสมัครชวยงานโรงเรียน และด้านการร่วมมือรวมพลังในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันพ่อแม่ต้องทำงานทั้งสองคน ไม่มีเวลาสำหรับการทำงานเพื่อสังคม ด้านการอาสาสมัครชวยงานโรงเรียนจะทำได้ยากมากถ้าไม่มีการทำหนังสือเชิญ เพราะพ่อแม่บางคนไม่กล้าที่จะมาชวยงานโรงเรียนเนื่องจากอาจถูกมองว่ามาก้าวก่ายหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน ในขณะที่ทางโรงเรียนก็เกรงใจที่จะเชิญผู้ปกครองมาชวย นอกจากนี้ในส่วนของความต้องการจำเป็นการร่วมมือรวมพลังกับชุมชน ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ จันรอล เงินคำ (2543) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษานั้น สำหรับเมืองไทยยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะค่านิยมและความคาดหวังของคนไทยที่จะเป็นเพียงผู้รับบริการทางการศึกษาจากรัฐเท่านั้น และที่สำคัญคือผู้ปกครองไม่มีเวลา สอดคล้องกับ Daniel & Rayna (1996 อ้างถึงใน เกตุสุเดช กำแพงแก้ว, 2546) ที่พบว่า บางครั้งเวลาและโอกาสไม่ได้เอื้ออำนวยให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาร่วมได้ทุกครั้ง

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลัง จำแนกตามช่วงชั้นของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 มีความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังสูงกว่านักเรียนในช่วงชั้นอื่น สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Griffith (1988 อ้างถึงใน Ford และ Amaral, 2006) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่มักจะลดลงเมื่อผู้เรียนอยู่ในระดับชั้นเกรด 5 และ 6 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 เป็นช่วงที่ย่างเข้าสู่วัยรุ่น ทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองลดลง นักเรียนอาจจะไม่ได้แจ้งข่าวสารของทางโรงเรียนให้กับผู้ปกครองทราบ จึงอาจทำให้การร่วมมือรวมพลังในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและครอบครัวลดลงในช่วงชั้นนี้ ดังนั้นโรงเรียนและผู้ปกครองจึงควรส่งเสริมและพัฒนาการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 เป็นพิเศษ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา

3.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครองพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษามี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านโรงเรียน โดยปัจจัยด้านครอบครัวนั้นพบว่า การที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเนื่องจากมีภาระต้องประกอบอาชีพการทำงาน เป็นปัจจัยด้านครอบครัวที่สำคัญที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Capland (2000) และนิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ (2544) ที่กล่าวว่า สาเหตุหลักที่ทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเพราะว่าไม่มีเวลา เนื่องจากผู้ปกครองมีภาระในการประกอบอาชีพ และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ที่พบว่าการบริหารจัดการของพ่อแม่ผู้ปกครอง อันเนื่องมาจากภารกิจในการทำงานประจำทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมกับทางโรงเรียนได้

การที่ผู้ปกครองไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองไม่เข้าใจว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้อย่างไรบ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ทองปาน (2544) และ Capland (2000) ที่พบว่า ผู้ปกครองยังไม่เข้าบทบาทหน้าที่ของตนเองจึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย และผู้ปกครองหลายคนไม่รู้ว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมกับการศึกษาของลูกได้อย่างไรบ้าง และงานวิจัยของ American Association of School Administrators (1998) ที่กล่าวว่า มีผู้ปกครองจำนวนมากที่ไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและไม่เชื่อว่าการเข้าร่วมของพวกเขาเป็นสิ่งที่มียประโยชน์

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มยังพบอีกว่า ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นการติดต่อสื่อสารทางเดียว และผู้ปกครองบางคนมีความเห็นว่า ครูจะติดต่อกับผู้ปกครองเฉพาะเวลาที่เด็กเกิดปัญหาเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jones (2001) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็น 95% ของการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนเป็นการติดต่อสื่อสารทางเดียว งานวิจัยของ Capland (2000) ที่พบว่า ผู้ปกครองหลายคนมีความเชื่อว่า ครูจะติดต่อมาเฉพาะเวลาที่บุตรหลานของเขาเกิดปัญหาเท่านั้น และงานวิจัยของ Wherry (2003) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ครูจะติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเฉพาะเวลาที่นักเรียนมีปัญหาเท่านั้น ขาดความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอ และส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อสื่อสารทางเดียว คือ จากโรงเรียนมาที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ โดยที่ผู้ปกครองมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นร่วมกับโรงเรียนน้อยมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการร่วมมือร่วมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษานั้น จำเป็นต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นหลัก ดังนั้น ถ้าโรงเรียนและครอบครัวมีการติดต่อสื่อสารที่ดี ก็จะช่วยให้เกิดความร่วมมือร่วมพลังเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Capland (2000) ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานที่จะทำให้การร่วมมือร่วมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ และงานวิจัยของ American Association of School Administrators (1998) ที่พบว่า การติดต่อสื่อสารที่ดีมีส่วนช่วยให้การร่วมมือร่วมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุความต้องการจำเป็นของการร่วมมือร่วมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของความต้องการจำเป็นของการร่วมมือร่วมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เพียงร้อยละ 7 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยที่นำมาศึกษา คือ ปัจจัยภูมิหลังของผู้ปกครองและช่วงชั้นของผู้เรียนเพียงสองปัจจัยเท่านั้น ซึ่งยังไม่ใช่ปัจจัยทั้งหมด เพราะยังมีปัจจัยอื่นๆอีกมากมายที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ ดังนั้นจึงทำให้ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ไม่สูงนัก

4. แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือร่วมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการร่วมมือร่วมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาที่ควรจะเป็นสิ่งแรกก็คือ จะต้องสร้างความตระหนักให้ครูและผู้ปกครองทุกคนเห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือร่วมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาเสียก่อน จากงานวิจัยของ Epstein และ Jansorn (2004) กล่าวว่าไว้ว่า ผู้บริหารควรสร้าง

ความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา และงานวิจัยของ Baker (2000) ที่กล่าวว่า โรงเรียนควรมีการจัดฝึกอบรมครูและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ซึ่งครูที่ได้รับการฝึกอบรมจะตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังในการจัดการศึกษาและจะมีส่วนช่วยให้การร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้จากการสนทนากลุ่มยังพบอีกว่า การร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาไม่ควรปล่อยให้เป็นที่ของผู้บริหารเพียงคนเดียว จะต้องอาศัยความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wherry (2003) ที่เห็นว่า การร่วมมือรวมพลังของโรงเรียนจะประสบความสำเร็จเมื่อครูทุกคนในโรงเรียนให้ความร่วมมือ ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นที่ของผู้บริหารเพียงคนเดียว อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นว่าการที่ผู้ปกครองรู้สึกที่ตนเองได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากทางโรงเรียน ก็จะช่วยให้ผู้ปกครองรู้สึกอยากเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Epstein และ Jansorn (2004) กล่าวว่า ควรให้การต้อนรับผู้ปกครองที่มาเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อทางโรงเรียนมีความต้องการที่จะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับทางโรงเรียน ผู้บริหารหรือครูทุกคนจะต้องแสดงความมีไมตรีจิตและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญตนเองที่จะสามารถเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการร่วมกันพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

ในด้านการอบรมเลี้ยงดู ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครองมีความเห็นว่าการเยี่ยมบ้านเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาของความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันรอน เงินคำ (2543) ที่พบว่าการเยี่ยมบ้านเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูทราบสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่แท้จริงของนักเรียนและทำให้ครูและผู้ปกครองมีโอกาสได้พูดคุยกันมากขึ้น ดังนั้นการเยี่ยมบ้านจึงเป็นประโยชน์ต่อครูในการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง

ในด้านการติดต่อสื่อสารนั้น จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครองได้เสนอแนะแนวทางไว้ว่า ควรเน้นให้การติดต่อสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นการติดต่อสองทาง คือ จากโรงเรียนถึงบ้าน และจากบ้านถึงโรงเรียน และควรใช้วิธีการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Capland (2000) ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนและครอบครัวควรจะเป็นการติดต่อสื่อสารสองทางและมีวิธีการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย และสอดคล้องกับเบตสุเตช กำแพงแก้ว (2546) ที่กล่าวเพิ่มเติมว่า การติดต่อสื่อสารควรมีความสม่ำเสมอ กระชับกะทัดรัดแต่ชัดเจน ดังนั้นนอกจากที่โรงเรียนหรือครูจะมีการติดต่อกับผู้ปกครอง

เพื่อรายงานผลการเรียนรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนแล้ว โรงเรียนควรจะเปิดโอกาสให้ทางผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอีกด้วย

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครองได้เสนอว่า ทางครอบครัวก็ควรมีส่วนช่วยในการสร้างความร่วมมือรวมพลังในการจัดการศึกษากับโรงเรียน โดยผู้ปกครองจะต้องให้ความรักและความใกล้ชิดกับบุตรหลาน ไม่ทำให้บุตรหลานรู้สึกที่ตัวเองถูกทอดทิ้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงทอง ภูศิริ (2545) ที่กล่าวว่า ความรักและห่วงใยที่มีต่อบุตรหลานและนักเรียนของผู้ปกครองและครูที่จะทำให้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันนักเรียนจากปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษามีความต้องการจำเป็นในด้านอาสาศักดิ์สูงที่สุด ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการไม่มีเวลาของผู้ปกครอง ดังนั้นโรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังในการจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียน และทางโรงเรียนก็ต้องจัดตารางเวลาที่เหมาะสม เพื่อช่วยกระจายให้ผู้ปกครองมาร่วมงานในด้านอาสาศักดิ์ได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับต้องการของแต่ละช่วงเวลา ซึ่งการแสวงหาและระดมผู้ปกครองอาสาศักดิ์ให้มาช่วยกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนควรมีขยายผลและมีการระดมการร่วมมือรวมพลังที่มีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้ได้ผู้ปกครองจำนวนมากมาเข้าร่วมอย่างสบายใจมากขึ้น ท่ามกลางเวลาและหน้าที่การงานที่จำกัด ผู้ปกครองอาสาศักดิ์จะสามารถใช้ความรู้ ความชำนาญเฉพาะตัวมาร่วมงานต่าง ๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเต็มเวลา

2. เมื่อพิจารณาตามช่วงชั้น พบว่า ผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 2 มีระดับการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือรวมพลัง โดยชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบและตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือกับทางโรงเรียนและให้ครูประจำชั้นสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองของนักเรียนในชั้นเรียนที่รับผิดชอบ ตั้งแต่เริ่มแรกของการเปิดภาคเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความสนิทสนมกับครูประจำชั้นและง่ายต่อการขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในครั้งต่อ ๆ ไป

3. สำหรับแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา พบว่า ไม่มีแนวทางใดเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหา เพราะการแก้ปัญหาจะขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโรงเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ ดังนั้นในการแก้ปัญหาจึงควรที่จะคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนและความ

แตกต่างของผู้ปกครองของนักเรียนด้วย แต่การสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่ควรทำเป็นอันดับแรก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาจากผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำการศึกษาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาเพิ่มเติมจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู โรงเรียนสังกัดอื่นๆ หรือในภูมิภาคอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาเมื่อบริบทต่างกัน ว่าผลการวิจัยที่ได้มีความสอดคล้องกันหรือไม่

2. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า การร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษามีความต้องการจำเป็นในทุกด้าน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาถึงวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ปกครองเกิดการร่วมมือรวมพลังกับทางโรงเรียนในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในด้านอาสาสมัครซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ปกครองของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นช่วงชั้นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด เกิดการร่วมมือรวมพลังในการจัดการศึกษากับทางโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

4. เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษา เป็นข้อมูลที่ได้มาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครองเท่านั้น ดังนั้นจึงควรที่จะนำแนวทางที่ได้ไปทำการทดลองปฏิบัติ และทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาต่าง ๆ ต่อไป

5. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพไปออกแบบการวิจัยโดยใช้เชิงปริมาณ เพื่อจะได้อธิบายความแปรปรวนของความต้องการจำเป็นของการร่วมมือรวมพลังของครอบครัวในการจัดการศึกษาได้มากขึ้น ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรภูมิหลังในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้เพียงร้อยละ 7 เท่านั้น ซึ่งถือว่าน้อยมาก แสดงว่าตัวแปรเชิงสาเหตุที่ศึกษาเฉพาะภูมิหลังของผู้ปกครองสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้น้อย ดังนั้นจึงควรนำตัวแปรประเภทของรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองเข้ามาศึกษาเพิ่มขึ้น